

"וקראתם דרור בארץ לכל יושביה"

בשנת היובל מתגלה שורש התורה נ' שערי בינה המשחרר אותנו מכבלי העבדות של היצר והגלות

והנורא, והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם". והנה הוא בעצמו בא וגילה לתנא האלקי רבי שמעון בר יוחאי, כי בזכות הגילוי של הזוהר הקדוש בדור האחרון בסוף הימים נזכה לגאולה: "וקראתם דרור בארץ".

ראשו של אדם נברא מארץ ישראל גופו נברא מכבל

פתח דברינו יאיר להעלות על שלחן מלכים רעיון נשגב מתוק מדבש, מחידושי תורתנו של המאור הגדול הגאון רבי יוסף ענגיל זצ"ל בספרו "אוצרות יוסף" (ח"ב דרוש ב דף ג:) שמבאר יסוד גדול בענין הגלות והגאולה, למה בשעה שישראל עושים רצונו של מקום הם ראויים לשבת בארץ ישראל, וכאשר חטאו ולא עשו רצונו של מקום גלו מארץ ישראל לבבל ולשאר הארצות.

והנה הם תוכן דבריו הקדושים, על פי מה שכתוב ביצירת האדם (בראשית ב-1): "וייצר ה' אלקים את האדם עפר מן האדמה ויפח באפיו נשמת חיים ויהי האדם לנפש חיה". ופירש רש"י: "צבר עפרו מכל האדמה מארבע רוחות, שבכל מקום שימות שם תהא קולטתו לקבורה". שנינו על כך בגמרא מאיזה מקום נברא ראשו ושאר איבריו (סנהדרין לח:):

"תניא היה רבי מאיר אומר, אדם הראשון מכל העולם כולו הוצבר עפרו... אמר רב אושעיא משמיה דרב, אדם הראשון גופו מכבל, וראשו מארץ ישראל, ואיבריו משאר ארצות". ופירש רש"י: "גופו מכבל, על שם שהיתה עמוקה, נראה שמשם לוקח, ולכך נעשה מצולה. וראשו מארץ ישראל, שהיא גבוהה וחשובה מכל הארצות. ואיבריו, ידיו ורגליו".

והנה ידוע מה שמבואר בספרים הקדושים כי הנשמה מתלבשת במוח שבראש, כמו שכתב רבינו בחיי בפסוק (בראשית ב-7): "ויפח באפיו נשמת חיים - הנפש החכמה נמצאת באדם לבדו... ומשכנה במוח, והיא הנקראת נשמה, שנאמר ויפח

שגילה בעולם את תורת הסוד, דבר בעתו מה טוב להתבונן במאמרו של אליהו הנביא מבשר הגאולה, שדרש בתיקוני זוהר (תיקון ו כג): לפני רשב"י בשבח תורת הקבלה שגילה בחיבורו הזוהר הקדוש, כי בזכות הזוהר יתקיים בישראל מקרא שכתוב: "וקראתם דרור בארץ", שיגאל אותנו הקב"ה ויקרא דרור לכל הגלויות:

"רבי רבי אנת הוא אילנא דרבה ותקיף באורייתא, בענפין דילך דאינון איברין קדישין, כמה עופין שריין תמן, דנשמתיין קדישין כגוונא דלעילא, דאתמר ביה (דניאל ד-18) ובענפיה ידורון צפרי שמיא, וכמה בני נשא לתתא יתפרנסון מהאי חיבורא דילך, כד יתגלי לתתא נדרא כתרואה בסוף יומיא, ובגיניה (ויקרא כה-1) וקראתם דרור בארץ".

בתרגום ללשון קודש:

"רבי רבי אתה הוא עץ גדול וחזק בתורה, בענפים שלך שהם האיברים הקדושים, כמה עופות נחים שם, של נשמות קדושות כדוגמה של מעלה, שנאמר בו ובענפיו ידורו צפרי השמים, וכמה בני אדם למטה יתפרנסו מאותו חיבור שלך, כאשר יתגלה למטה בדור האחרון בסוף הימים, ובגללו וקראתם דרור בארץ".

נמצינו למדים מדברי אליהו הנביא חידוש גדול, כי הן אמת שאין מקרא יוצא מידי פשוטו, שמדובר כאן על מצות היובל בזמן שבית המקדש היה קיים, כאשר ישבו כל ישראל בארץ ישראל איש תחת גפנו ותחת תאנתו. אולם מצד נצחיות התורה יש כאן רמז ברור על הגאולה העתידה, כאשר נשתחרר מכבלי הגלות וכל הצרות המעיקות עלינו, אשר אז יתקיים בנו מקרא שכתוב: "וקראתם דרור בארץ לכל יושביה".

הנה כי כן מי לנו גדול מאליהו הנביא זכור לטוב, שתפקידו לבשר לישראל על הגאולה העתידה, כמו שכתוב (מלאכי ג-7): "הנה אנכי שולח לכם את אליהו הנביא לפני בוא יום ה' הגדול

בפרשתנו פרשת בהר אנו למדים על שנת היובל, שהיא סיום מערכה שלימה של חמישים שנים, הכלולה משבע שמיטות, שהן שבע פעמים שבע שנים, והשנה שאחריהן שנת החמישים היא שנת היובל, אשר עליה הכתוב אומר (ויקרא כה-1): "וקידשתם את שנת החמישים שנה וקראתם דרור בארץ לכל יושביה, יובל היא תהיה לכם, ושבתם איש אל אחוזתו ואיש אל משפחתו תשובו".

נמצינו למדים כי שנת היובל יש לה קדושה מיוחדת: "וקראתם דרור בארץ לכל יושביה", שצריך לשחרר כל אחד מישראל שנמכר לעבד עברי. ופירש רש"י שמדובר כאן הן במי שמכר עצמו רק לשש שנים, ופגעה בו שנת היובל לפני שמלאו לו שש שנים, והן מי שכבר מלאו לו שש שנים, אבל לא רצה לצאת לחפשי, שאז רוצעים את אזנו במרצע, גם הוא יוצא לחירות בשנת היובל.

אמנם ראוי להתבונן לפי מה שהביא רש"י בפרשת משפטים (שמות כא-1) בשם המכילתא, הטעם שצוה הקב"ה לרצוע את אוזנו של העבד שאינו רוצה להשתחרר אחרי שש שנים: "ומה ראה אוזן להירצע מכל שאר איברים שבגוף, אמר רבי יוחנן בן זכאי, אוזן זאת ששמעה על הר סיני (שמות כ-1) לא תגנוב, והלך וגנב תירצע. ואם מוכר עצמו, אוזן ששמעה על הר סיני (ויקרא כה-1) כי לי בני ישראל עבדים, והלך וקנה אדון לעצמו תירצע".

נמצינו למדים מזה כי העבדים שרצעו את אוזנם יש בהם חטא שגנבו או שמכרו עצמם לעבדים, הנה כי כן צריך ביאור להבין מהי הקדושה המיוחדת של שנת היובל כפי שמגדיר הכתוב: "וקידשתם את שנת החמישים", שיש בכוחה להביא כפרה ושחרור לכל העבדים שהיה בהם איזה פגם וחטא.

"וקראתם דרור בארץ" בזכות הזוהר הקדוש

לקראת יום ל"ג בעומר המתקרב ובא, יומא דהילולא של התנא האלקי רבי שמעון בר יוחאי

הבטחת אליהו הנביא לתנא האלקי רשב"י, כי בזכות הזוהר הקדוש נזכה לגאולה: "וקראתם דרור בארץ"

גמרא: "אדם הראשון מכל העולם כולו הוצבר עפרו...
גופו מבבל, וראשו מארץ ישראל, ואיבריו משאר ארצות"

רבי יוסף ענגיל: בשעה שהמליכו ישראל את הראש
שנברא בארץ ישראל על הגוף הם זוכים להיות בארץ ישראל

בשעה שהמליכו ישראל את הגוף על הראש,
גלו מארץ ישראל לגלות בכל שהגוף נברא משם

הוא אותיות ל"י רא"ש, ולפי דברי הרמז בזה על תכלית עבודת איש ישראל להמליך את הראש על כל הגוף, עד שנחשב כאילו יש לו רק ראש כי כל איברי הגוף מתבטלים לראש. הנה כי כן מטעם זה נקרא "ארץ ישראל" ללמדנו שאי אפשר לזכות בה רק אם ממליכים את הראש על כל הגוף בבחינת ישראל שהוא אותיות ל"י רא"ש.

"וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך"

הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד, להשתעשע ברעיון נשגב ממשנתו הטהורה של הגה"ק רבי מאיר יחיאל מאוסטראבצא זי"ע ב"אור תורה" (פרשת יצא אות ח), שמבאר מה שנדר יעקב אבינו בדרכו לחרן (בראשית כח-כ): "וידר יעקב נדר לאמר, אם יהיה אלקים עמדי ושמרני בדרכי הזה אשר אנכי הולך, ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש, ושבתי בשלום אל בית אבי והיה ה' לי לאלקים, והאבן הזאת אשר שמתני מצבה יהיה בית אלקים וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך".

וביאר הענין על פי המבואר בגמרא (עירובין מח.) כי קומת גופו של אדם היא שלש אמות, ובתוספות (ד"ה גופו ג' אמות) הוכיחו כי שיעור זה הוא לכל הגוף מלבד הראש, וכתב בספר "מים יחזקאל" שיש קבלה בידו כי הראש הוא שלישי אמה, נמצא לפי זה כי הראש הוא חלק עשירי מכל הגוף, כי בשלש אמות של הגוף יש ט' פעמים שלישי אמה.

לפי זה מבאר הגה"ק מאוסטראבצא, שכל זמן שיעקב אבינו היה בבית אביו עוסק בתורה בבית מדרשם של שם ועבר, לא היה צריך להרים את הראש על הגוף, אבל כאשר היה בדרכו אל לבן הארמי שהיה צריך לעסוק שם בעניני עולם הזה, היה צריך להרים את הראש על כל שאר איברי הגוף.

וזהו שכתוב (שם יא): "ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו". ופירש רש"י: "עשאן כמין מרזב סביב לראשו שירא מפני חיות רעות", היינו שהיה ירא מלבן וחבורת מרעיו שלא יקלקלו את המחשבות

לכם לרצונה של הנשמה שבראש, הרי הראש הוא המלך על כל האיברים, לכן ראויים הם להיות בארץ ישראל שמשם נברא ראשו של אדם.

אבל כאשר ישראל אינם עושים רצונו של מקום, כי במקום לשעבד את הלב וכל כוחות הגוף לרצונה של הנשמה שבראש, ונהפוך הוא אשר ישלטו הלב וכוחות הגוף להכניע את הנשמה שבראש למלא את רצונם, הנה מאחר שגופו של אדם ושאר איבריו נבראו מבבל ומשאר ארצות, לכן גלו מארץ ישראל שהוא מקום בריאת הראש, וגלו לבבל ושאר ארצות שמשם נבראו כל איברי הגוף.

על פי האמור הוא מבאר באופן נפלא מה שמצינו בגמרא (סוטה לה.), כי המרגלים לעגו על יהושע בן נון שאמר להם דברי תוכחה באומרם: "דין ראש קטיעה ימלל". ופירש רש"י: "מי שראשו קטוע שאין לו בנים ליטול חלק בארץ הוא ידבר בפנינו". לפי האמור הביאור בזה, כי מאחר שלא היו לו בנים שנטלו חלק בארץ ישראל שמשם נברא ראשו של אדם, לכן הוא בבחינת "ראש קטוע" כאילו אין לו ראש.

בדרך זו הוא מפרש בפרשה שניה של קריאת שמע (דברים יא-טז): "השמרו לכם פן יפתה לבבכם וסרתם ועבדתם אלהים אחרים", הוא היצר הרע שחכמינו ז"ל מכנים אותו "אל זר" בגופו של אדם, המפתה את האדם ללכת אחרי התאוות של הגוף, ומפרש הכתוב כי אם יעשו כן: "והשתחוויתם להם", הרי זה בבחינת השתחואה שמרכינים את הראש לפני הגוף. ועל כך מזהיר הכתוב: "ואבדתם מהרה מעל הארץ הטובה אשר ה' נתן לכם", כי לא תוכלו להישאר בארץ ישראל שהראש נברא משם, אלא תגלו לבבל ולשאר ארצות שהגוף נברא משם. אלו תוכן דבריו המתוקים בתוספת תבלין.

יומתק לבאר בזה הטעם שחכמינו ז"ל מכנים בכל מקום את הארץ שנתן לנו הקב"ה "ארץ ישראל", על פי מה שכתב הרה"ק מראפשיץ זי"ע ב"זרע קודש" (סוף פרשת בראשית) כי ישראל

באפיו נשמת חיים". וכן כתב ה"אבן עזרא" (שמות כג-כה): "כי הנשמה היא החכמה ומושבה במוח הראש". וזהו שתיקנו (לשם יחוד" לפני הנחת תפילין): "שהנשמה שבמוחי עם שאר חושי וכוחותי כולם יהיו משועבדים לעבודתו יתברך שמו".

אך לעומת זה הלב שהוא שורש החיות של כל הגוף הוא מקום משכן היצר הרע, כמו שהעיד הקב"ה (בראשית ח-כא): "כי יצר לב האדם רע מנעוריו". וכן כתוב (שם ו-ה): "וירא ה' כי רבה רעת האדם בארץ, וכל יצר מחשבות לבו רק רע כל היום". וזהו שדרשו בגמרא (שבת קה.) על הכתוב (תהלים פא-י): "לא יהיה בך אל זר ולא תשתחוה לאל נכר, איזהו אל זר שיש בגופו של אדם, הוי אומר זה יצר הרע". דקדקו לומר "בגופו של אדם", דהיינו במרכז הגוף שהוא הלב ולא בראש.

לפי זה נשכיל להבין מה שמבואר בספרים הקדושים, כי תכלית עבודת הקודש של איש ישראל היא להמליך את הנשמה שבמוח על היצר שבלב, ומקור הדבר בזוהר הקדוש (פרשת פנחס רכד.): "מוחא דאיהו דכורא רכיב ושלית על הלב". וכבר האריך בזה בעל ה"תניא" ב"לקוטי אמרים" (פרק יב), כי זהו תפקידו של אדם בעולם הזה שהמוח יהיה שליט על הלב, ובלשון קדשו:

"וזה כלל גדול בעבודת ה' לבינונים, העיקר הוא למשול ולשלוט על הטבע שבחלל השמאלי, על ידי אור ה' המאיר לנפש האלקית שבמוח, ולשלוט על הלב, כשמתבונן במוחו בגדולת אין סוף ברוך הוא, להוליד מבינתו רוח דעת ויראת ה' במוחו, להיות סור מרע דאורייתא ודרבנן, ואפילו איסור קל של דבריהם חס ושלום, ואהבת ה' בלבו בחלל הימני בחשיקה וחפיצה, לדבקה בו בקיום המצוות דאורייתא ודרבנן ותלמוד תורה שכנגד כולן".

ויש לומר בזה רמז נאה, כי בכל מעשה שיעשה האדם יזכור תמיד הראשי תיבות של מעש"ה שהוא מ'וח ש'ליט ע'ל ה'לב. הרי לנו דברים ברורים בדברי בעל ה"תניא", כי משכן הנפש האלקית שהיא הנשמה הוא במוח שבראש, ומשם היא מאירה לחלל הימני של הלב, שיוכל האדם להתגבר על היצר הרע שבחלל השמאלי שבלב.

צריך להמליך את הראש שנברא מארץ ישראל

מעתה נבוא לדברי הגר"י ענגיל שמבאר לפי זה כמין חומר, למה כשישראל עושים רצונו של מקום ראויים הם להיות בארץ ישראל, כי מאחר שראשו של אדם הראשון נברא מארץ ישראל וגופו מבבל ומשאר הארצות, לכן כאשר ישראל משעבדים ומבטלים את

רואים שהיצר הצליח לנתק בין המוח ללב, סימן הוא "לאו ספרא" - שלא למד תורה כראוי, "ואי ספרא" - אם הוא עוסק בתורה כראוי, מובטח לו "לא סייפא" - שלא יהיה ליצר כח לנתק בין המוח ללב, אלא המוח יאיר מחכמתו אל הלב עכדה"ק.

הרי לנו דברים ברורים כי כאשר אדם עוסק בתורה בהבנת המוח שבראש, כי אז מבטיחים לו חכמינו ז"ל: "אי ספרא", אם הוא עוסק בתורה, "לאו סייפא", לא יצליח היצר הרע לנתק בין המוח ללב, כי זאת היא סגולת התורה להכניע את היצר שבלב, שלא יוכל למנוע מהמוח שבראש להשפיע מחכמתו ללב בבחינת: "מוח שליט על הלב".

ד' חושים: ראייה שמיעה ריח דיבור, כנגד ד' חלקי פרד"ס

רחש לבי דבר טוב לבאר בזה מה שמבואר בתיקוני זוהר (תיקון סט קכב), כי בראש האדם ברא הקב"ה ד' ראשי איברים: עינים, אוזניים, חוטם, פה, אשר מהם יוצאים ד' חושים: חוש הראייה, חוש השמיעה, חוש הריח, חוש הדיבור, שהם מכוונים כנגד ד' אותיות השם, חוש הראייה כנגד אות י', חוש השמיעה כנגד ה' ראשונה, חוש הריח כנגד אות ו', חוש הדיבור כנגד ה' אחרונה.

לפי האמור יש לומר כי היות שהקב"ה ברא את הראש, כדי שיהיה כלי להכיל במוח את הנשמה, שתפקידה בקודש להיות שליט על היצר שבלב, והרי אי אפשר שתשלט על הלב רק בתנאי שהאדם עמל להשיג במוח שבראשו את חכמת התורה, שיש בה ד' חלקים פרד"ס - פ'שט ר'מז ד'רש ס'וד, לכן ברא הקב"ה בראש ד' חושים שהם מכוונים כנגד ד' חלקי התורה הללו.

והענין בזה על פי מה שכתב ב"אגרא דפרקא" (אות שכה) הטעם שבזוהר הקדוש נאמר תמיד: "תא חזי" - בוא וראה, ואילו בגמרא נאמר תמיד: "תא שמע" - בוא ושמע, כי בתורת הנסתר כל הסודות הם גלויים לראייה בעינים, אבל בתלמוד בבלי הרי כל סודות התורה גנוזים בתוך הנגלה, לכן הלימוד הוא רק בבחינת שמיעה, כי צריך לשמוע כדי להשיג הסודות הגנוזים בו.

וכן כתב ב"דברי יחזקאל" להגה"ק משינאווא זי"ע (תהלים) רמז הפסוק (תהלים מה-יא): "שמעי בת וראי והטי אזנך". על פי מה שכתב הרמ"א בהלכות תלמוד תורה (יר"ד סימן רמו סעיף ד): "ואין לאדם לטייל בפרדס רק לאחר שמלא כריסו בשר ויין, והוא לידע איסור והיתר ודיני המצוות". וזהו רמז הכתוב: "שמעי בת", מתחילה צריך לתלמוד חלק הנגלה שבתורה שהוא בבחינת "תא שמע", ורק אחר כך, "וראי", ילמד תורת הנסתר שהיא בחינת

ספרים הקדושים: תכלית הבריאה שימליך האדם את הראש על הלב בבחינת: "מוח שליט על הלב"

אבני נזר: כאשר אדם עוסק בתורה להשיג במוחו השגות התורה, מובטח לו שימליך את הראש על הלב

הקב"ה ברא בראש ד' חושים: ראייה, שמיעה, ריח, דיבור, כנגד ד' חלקי התורה: פשט, רמז, דרש, סוד

רשב"י השלים בעולם ד' חלקי התורה המכוונים כנגד ד' החושים, הממליכים את הראש על כל הגוף

והספר ירדו כרוכים מן השמים, אמר להם אם תעשו מה שכתוב בספר הזה, אתם ניצולים מן הסייף הזה, ואם לא תעשו אתם נהרגים בסייף הזה".

וביאר כי תכלית עבודת האדם בעולם הזה היא, שישכיל בחכמתו שבמוח להבין מהו המעשה הטוב שראוי לעשותו, ומהו המעשה הרע שאין ראוי לעשותו, וכאשר ישכיל את הידיעה במוחו יאיר השכל שבמוח וישפיע על הרצון שבלב, שיתעורר ברצונו להשפיע על שאר איברי הגוף שהם כלי המעשה, שיעשו רק את המעשה הטוב זה וימנעו מלעשות את המעשה הרע.

אולם היצר הרע הקם על האדם להפילו ברשתו, נמשל לסייף שהוא חרב ההורג את האדם, על ידי שהוא מנתק ומפריד את הראש מן הלב, כן ממית היצר הרע את האדם מיתה רוחנית על ידי שהוא מפריד את המוח שבראש מהלב, שלא יוכל המוח להאיר משכלו להשפיע על הרצון שבלב, שישפיע על שאר האיברים וכלי המעשה שיעשו רק כדת של תורה, והסגולה לזה היא שיעמול האדם להשיג את התורה בשכל שבמוח, ועל ידי זה ישפיע אור התורה שבמוחו להשליט את השכל על הרצון שבלב ושאר כלי המעשה.

הנה כי כן זהו ביאור המדרש: "הסייף והספר ירדו כרוכים מן השמים, אמר להן אם תעשו מה שכתוב בספר הזה", שתעסקו בתורה לדעת מה מותר לעשות ומה לא, "אתם ניצולים מן הסייף הזה", שלא יוכל היצר לנתק את המוח מלהשפיע על הרצון שבלב, "ואם לא תעשו", שלא תעסקו בתורה, "אתם נהרגים בסייף הזה", שיבוא היצר וינתק את השכל שבמוח מן הרצון שבלב שזהו בבחינת מיתה רוחנית.

בדרך זו מבאר ה"אבני נזר" מאמר הגמרא (ע"ז ז'): "אי סייפא לא ספרא, ואי ספרא לא סייפא". פירוש, אדם המשתמש בחרב להרוג, אינו לומד ספר שהיא התורה, ואדם שלומד בספר אינו משתמש בחרב. ולפי האמור הרמז בזה: "אי סייפא" - אם אנו

שבראש, לכן עשה שמירה מיוחדת על ראשו. הנה כי כן זהו שנדר יעקב: "אם יהיה אלקים עמדי ושמרני בדרך הזה אשר אנכי הולך... וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך". היינו שהבטיח להקדיש את המחשבה שבראשו שהוא חלק עשירי מכל הגוף בלתי לה' לבדו. אלו תוכן דבריו המתוקים.

ויש להוסיף תבלין לבאר הטעם שקיבל יעקב על עצמו דוקא עתה להקדיש את ראשו מעשר לה', שהרי באותו מעמד הבטיח הקב"ה לתת לו את ארץ ישראל, כמו שכתוב (שם כ): "והנה ה' ניצב עליו ויאמר אני ה' אלקי אברהם אביך ואלקי יצחק הארץ אשר אתה שוכב עליה לך אתננה ולזרעך". ולפי מה שלמדנו מדברי הגר"י ענגיל, כדי לזכות לארץ ישראל צריך להגביה את הראש שנברא משם, על כל איברי הגוף שנבראו מבבל ומשאר הארצות, לכן דוקא אז נדר יעקב: "וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך", שיקדיש את ראשו מעשר לה'.

התגברות הראש על הגוף על ידי השגות התורה

עתה הבה נמשיך במסע הקודש למצוא תשובה ברורה על החקירה, מאחר שהקב"ה בכבודו ובעצמו העיד בתורתו הקדושה: "כי יצר לב האדם רע מנעוריו", מהי אם כן העצה היעוצה לאדם קרוץ מחומר, שיצליח להגביר את הנשמה שבמוח על היצר הרע שבלב. ונראה ברור כי ענין זה אפשר רק על ידי שאדם עוסק בתורה, להבין ולהשכיל חכמת התורה במוח שבראש, כי זאת היא סגולת התורה להכניע את היצר הרע שבלב, כמו ששינוי בגמרא (קידושין ל:): "כך הקב"ה אמר להם לישראל, בני בראתי יצר הרע ובראתי לו תורה תבלין, ואם אתם עוסקים בתורה אין אתם נמסרים בידו".

והנה אף שהדברים ברורים נראה להביא ראייה ברורה לכך, ממה שהביא הגה"ק מקוז'גלוב זצ"ל ב"ארץ צבי" (פרשת שופטים) בשם מורו ורבו הגה"ק בעל "אבני נזר" זי"ע, אשר דיבר בקדשו לבאר מאמר חכמינו ז"ל במדרש (דבר ד-ב): "הסייף

"תא חזי", ואחר כך "והטי אזנך", יטה אזנו שוב ללמוד תורת הנגלה גם על פי נסתר.

לפי זה יש לומר כי ד' החושים שבראש מכוונים כנגד ד' חלקי פרד"ס שבתורה, והנה סדרם מלמטה למעלה: חוש הדיבור, הוא כנגד חלק הפשט, שכל אדם מסוגל לבטא בדיבור לפי מדרגתו. חוש הריח, הוא כנגד חלק הרמז שבתורה, כי כמו שהריח מרמז לאדם מהו המאכל שהוא מריח, כך הרמז בתורה הוא בבחינת ריח לגלות לאדם מה שטמון בתורה. חוש השמיעה, הוא כנגד חלק הדרש בתורת הנגלה, הנדרשת בשלש עשרה מדות בבחינת "תא שמע". חוש הראיה הגבוה מכולם, הוא כנגד תורת הסוד בבחינת "תא חזי".

הנה כי כן מטעם זה ברא הקב"ה ד' חושים הללו בראש האדם, כדי שיעמול האדם לעסוק ולהשיג במוח שבראש ד' חלקי התורה שסימנם פרד"ס – פ'שט ר'מז ד'רש ס'וד, ועל ידי זה הוא מקדש את ד' החושים שבראש: ראייה, שמיעה, ריח, דיבור, המכוונים כנגד ד' חלקי התורה, ובזכות זה מובטח לו שיצליח להגביר את הראש על הלב וכל שאר איברי הגוף בבחינת: "אי ספרא לא סיפא".

שנת היובל רמז לתורה הכלולה מחמישים שערי בינה

בדרך זו במסילה נעלה לבאר הקדושה המיוחדת של שנת היובל, שהיא מסוגלת לגאולה מעבודות לחירות, על פי המבואר בזוהר הקדוש (פרשת תצוה קפג). יסוד גדול בענין שנת היובל, כי בשנת היובל שהיא שנת החמישים, מתגלה בעולם מדת הבינה שהיא שורש כל התורה, כי יש בה חמישים שערי בינה הכוללים כל התורה כולה, כמו ששינונו בגמרא (ר"ה כא; נדרים לח): "חמישים שערי בינה נבראו בעולם".

והנה מקרא מלא דיבר הכתוב בשבח התורה (שמות לב-זט): "והלוחות מעשה אלקים המה והמכתב מכתב אלקים הוא חרות על הלוחות". ודרשו בגמרא (עירובין נד): "אל תיקרי חרות אלא חירות". הרי מבואר כי זאת היא סגולת התורה לשחרר את האדם מכבלי העבודות ליצר הרע, ובמקום זה ישעבד את גופו ונשמתו רק להקב"ה מלך העולם, לקיים מה ששמענו בהר סיני: "כי לי בני ישראל עבדים".

לכן בשנת היובל שנת החמישים כאשר מתגלה בעולם הארה משורש התורה חמישים שערי בינה,

הרי זו סיבה לשחרר את כל העבדים בישראל, לרבות העבדים שרצעו את אוזנם במרצע, על שלא השכילו לזכור מה ששמעו בהר סיני: "כי לי בני ישראל עבדים", כי בשנה זו שמתגלה שורש התורה במלוא הודה והדרה, יש תיקון נפלא לכל העבדים שיצאו לחירות מהעבודות של היצר, וישעבדו את העבודות להקב"ה מלך העולם. והנה דברי הזוהר בלשון קדשו:

"תא חזי מה כתיב, וקידשתם את שנת החמישים שנה וקראתם דרוור בארץ, מהכא נפקא חירו לכלא, ובגין דנפקא מיניה חירו, אורייתא דנפקת מניה אקרי חירו, ועל דא כתיב חרות על הלוחות, אל תקרי חרות אלא חירות, ודא אורייתא דאתקרי חירות".

פירוש: "בא וראה מה כתוב, וקידשתם את שנת החמישים שנה וקראתם דרוור בארץ, מכאן יוצאת חירות לכולם, ומשום שיוצאת ממנו חירות, התורה שיוצאת ממנו נקראת חירות, ועל זה כתוב חרות על הלוחות, אל תקרי חרות אלא חירות, וזו התורה שנקראת חירות".

"כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נ-פלאות"

יומתק להבין בזה מה שמבואר בזוהר הקדוש (פרשת בשלח מז), כי בכח היובל שהוא חמישים שערי בינה הוציא הקב"ה את ישראל מהעבודות במצרים, לכן מיד אחרי יציאת מצרים עשו הכנה לקראת קבלת התורה חמישים יום:

"אמר רבי שמעון, בגין דההוא יובלא סליק לון ממצרים, בגין כך (שמות יג-יח) וחמשים עלו בני ישראל מארץ מצרים, ואי לאו לא סליקו, ועל דא אתעכבו חמשים יומין לקבלא אורייתא, ומההוא אתר נפקת אורייתא ואתיהיבת, ועל דא וחמשים חסר, דבגין דא עלו בני ישראל מארץ מצרים".

בתרגום ללשון הקודש:

"אמר רבי שמעון, משום שאותו יובל הוציא את ישראל ממצרים, משום כך וחמשים עלו בני ישראל מארץ מצרים [כנגד נ' שערי בינה], ואם לא [היו מתגלים נ' שערי בינה] לא היו עולים, ועל זה התעכבו חמישים ימים לקבל את התורה, ומאותו מקום [נ' שערי בינה] יצאה התורה וניתנה [לישראל], ולכן וחמשים חסר [כתיב, לרמז על נ' שערי בינה], כי בגלל זה עלו בני ישראל מארץ מצרים".

בדרך זה נשכיל להבין מה שמבואר בזוהר הקדוש (ח"א רסא): פירוש הפסוק (מיכה ז-טו): "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות", כי כמו שגאולת ישראל ממצרים היתה על ידי שהאיר הקב"ה חמישים שערי בינה, אשר כנגדם נזכרו בתורה חמישים פעמים יציאת מצרים, כן יגאל הקב"ה את ישראל בגאולה העתידה על ידי חמישים שערי בינה. וזהו פירוש הפסוק: "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות" – נפלאות היא אותיות נ' פלאות, שיתגלו נ' פלאות שערי בינה.

לפי האמור הביאור בזה, כי בגאולה העתידה יאיר הקב"ה על ישראל אור בהיר של כל חמישים שערי בינה שהם שורש התורה, ועל ידי זה יצאו ישראל מהעבודות של הגלות לגאולה עולם. ויש לומר כי זהו רמז הפסוק (איכה ב-ג): "כי גדול כים שברך מי ירפא לך", השבר של הגלות הוא גדול כים, אבל "מי ירפא לך", כאשר יתגלו נ' שערי בינה בגימטריא מ"י, כי אז ירפא אותנו הקב"ה מצרות הגלות.

מעתה יאירו עינינו וישמח לבנו להבין מעט מזעיר, מה שאמר אליהו הנביא מבשר הגאולה לרשב"י, כי בזכות תורת הנסתר שגילה בעולם בזוהר הקדוש יתקיים בנו: "וקראתם דרוור בארץ לכל יושביה", שיגאל אותנו הקב"ה גאולת עולם, כי על ידי שגילה רשב"י בעולם תורת הסוד שלא היתה ידועה בעולם, הרי השלים בכך את חמישים שערי בינה הכוללים את כל חלקי התורה, שהם בבחינת יובל המשחרר את ישראל מכבלי העבודות של הגלות.

זאת ועוד, שעל ידי שגילה רשב"י בעולם תורת הסוד, הרי השלים בכך את כל ד' חלקי התורה שסימנם פרד"ס – פ'שט ר'מז ד'רש ס'וד, המכוונים כנגד ד' החושים שבראש, אשר כפי שנתבאר בזכותם אפשר להמליך את הראש על כל הגוף, ועל ידי זה זוכים לגאולה לחזור לארץ ישראל שהראש נברא משם.

והנה אף שאין לנו השגה בתורת הסוד, אולם כבר מבואר בספרים הקדושים, כי על ידי שאנו כוללים עצמנו בשמחת רשב"י ותלמידיו העוסקים בתורת הסוד, הרי זה נחשב כאילו שגם לנו יש חלק ונחלה בתורת הסוד, וזהו שורש השמחה בל"ג בעומר שכל ישראל משתתפים בהילולא דרשב"י, ובזכות זה נזכה כהבטחתו של אליהו הנביא: "וכמה בני נשא לתתא יתפרנסון מהאי חיבורא דילך, כד יתגלי לתתא בדרא בתראה בסוף יומיא, ובגינייה וקראתם דרוור בארץ". במהרה בימינו אמן.

לרפואה השלימה של האשה החשובה מרת לאה בת וירג'ני שתחי' - נדבת משפחת מהדב הי"ו -

לקבלת המאמרים באימייל: mamarim@shvileipinchas.com